

Тема лекції № 3

Загальні принципи і методи лікування хворих на туберкульоз. Антимікобактеріальні препарати, механізми їх дії, дози та шляхи введення.

Лектор – завідувач кафедри інфекційних хвороб, фтизіатрії і пульмонології
доктор медичних наук, професор

Василь Павлович Мельник

Основні принципи лікування хворих на туберкульоз

Лікування хворого на туберкульоз є основою боротьби із цією недугою.

Мета лікування хворих на туберкульоз:

- вилікування захворювання з максимально можливим відновленням стану організму й функцій враженого органу;
- відновлення працездатності, збереження якості життя та соціального стану;
- покращення епідеміологічної ситуації внаслідок ліквідації джерела бактеріовиділення і переривання шляху передачі інфекції.

Основні принципи лікування хворих на туберкульоз

1. Прихильність хворих до лікування.

Найпотужнішим фактором формування прихильності до лікування на амбулаторному етапі є соціальна підтримка хворих на туберкульоз, яка здійснюється з соціального бюджету у вигляді харчових або гігієнічних пакетів, талонів на харчування, які реалізуються у відповідних торговельних закладах, проїзних квитків або грошової компенсації на транспортні витрати (тільки державний транспорт). Прихильність до лікування формується також шляхом навчання пацієнтів, яке проводять лікарі, середні медичні працівники та неурядові організації.

2. Своєчасне виявлення і раннє лікування.

3. Етапно-послідовне.

4. Комбіноване.

5. Комплексне.

6. Етіопатогенетично обумовлене.

7. Тривале і безперервне до видужання.

8. Контрольованість лікування.

Видужання від туберкульозу

1. Епідеміологічне.
2. Клініко-рентгенологічне:
  - клінічне благополуччя;
  - рентгенологічне благополуччя;
  - стійке припинення бактеріовиділення;
  - повернення до праці.
3. Біологічне.

Ефективність лікування вперше виявлених хворих на туберкульоз легень

Категорії хворих

Категорія 1 (Кат1)

- А) хворі на вперше діагностований туберкульоз легень із бактеріовиділенням;
- Б) хворі на вперше діагностований туберкульоз легень без бактеріовиділення, але процес займає 2 і більше сегментів легені чи локалізуються у 2 і більше органах;
- В) хворі на тяжкі форми вперше діагностованого туберкульозу позалегеневої локалізації.

Категорія 2 (Кат2)

- А) хворі з рецидивом легеневого або позалегеневого туберкульозу (з бактеріовиділенням та без бактеріовиділення);
- Б) хворі з рецидивом легеневого або позалегеневого туберкульозу (з бактеріовиділенням та без бактеріовиділення), що реєструють для повторного лікування (хворих лікували раніше більше 1 місяця), лікування після перерви, лікування після невдачі.

Категорія 3 (Кат3)

- А) хворі на вперше діагностований обмежений (менше 2 сегментів) туберкульоз легень без бактеріовиділення;
- Б) хворі на вперше діагностований позалегеневий туберкульоз, яких не включили до I категорії.

Категорія 4 (Кат4)

- А) хворі на резистентний туберкульоз різної локалізації незалежно від бактеріовиділення та резистентний туберкульоз.

Протитуберкульозні препарати

I. По хімічній структурі.

А) Антибіотики: 1.Рифампіцин.

2.Стрептоміцин.

3.Канаміцин.

4.Амікацин.

5.Фторхінолони.

Б) Хіміопрепарати: 1.Ізоніазид.

2.Піразинамід.

3.Етамбутол.

4.Етіонамід.

5.Протіонамід.

6.Тіоацетазон.

Протитуберкульозні препарати (продовження)

II. По механізму дії.

Позаклітинна – стрептоміцин (канаміцин, амікацин).

Внутрішньоклітинна – піразинамід.

Поза- та внутрішньоклітинна – всі інші.

III. По ефективності.

Гр. А – ізоніазид і рифампіцин.

Гр. В – всі інші.

Гр. С – ПАСК і тіоацетазон (тібон).

Альтернативний метод групування протитуберкульозних препаратів

Групи	Препарати (аббревіатура)
<u>Група 1</u> – оральні протитуберкульозні препарати I ряду	Ізоніазид (H), Рифампіцин (R), Етамбутол (E), Піразинамід (Z)
<u>Група 2</u> – ін'єкційні протитуберкульозні препарати	Стрептоміцин (S), Канаміцин (Km), Амікацин (Am), Капреоміцин (Cm)
<u>Група 3</u> - фторхінолони	Ципрофлоксацин (Cfx), Офлоксацин (Ofx), Левофлоксацин (Lfx), Моксифлоксацин (Mfx), Гатіфлоксацин (Gfx)
<u>Група 4</u> – оральні бактеріостатичні протитуберкульозні препаати II ряду	Етіонамід (Et), Протіонамід (Pt), Циклосерин (Cs), Терізідон (Trz), Парааміносаліцилова кислота (Pas), Тіоацетазон (Th)*
<u>Група 5</u> – протитуберкульозні препарати з невстановленою ефективністю	Клофазимін (Cfz), Амоксицилін/клавуланова кислота (Amx/Clv), Кларитроміцин (Clr), Лінезолід (Lzd)

Показання до хірургічного втручання при туберкульозі легень

За життєвими показаннями:

- профузна легенева кровотеча (консультація хірурга);
- напружений клапанний пневмоторакс.

Абсолютні показання (при операбельності, що визначається ступенем порушення функції зовнішнього дихання та змінами ЕКГ):

- фіброзно-кавернозний туберкульоз — односторонній чи двохсторонній (не більше 2-х долей);
- циротичний туберкульоз легень з бактеріовиділенням;
- деструктивний туберкульоз легень зі стійким бактеріовиділенням після 6-місячної протитуберкульозної хіміотерапії ;
- рецидивуюче кровохаркання;
- хронічна емпієма плеври;
- синдроми здавлення при первинному туберкульозі.

Прямі показання:

- великі туберкульоми з розпадом (понад 4 см);
- некурабельні залишкові зміни в легенях — бронхоектази, зруйнована частина легені (легеня), виражений стеноз бронху;
- сановані каверни без бактеріовиділення з епідеміологічних міркувань (працівники дитячих закладів).

A 3D grid of spheres on a dark blue background. The spheres are arranged in a regular pattern, creating a perspective effect that recedes into the distance. The text is centered over this grid.

Дякую
за увагу